

233 § Kaarinan kaupungin lausunto hallituksen kuntalain esitysluonnoksesta

DA:268/081/2014

Kaupunginhallitus
18.8.2014

Esittely: Valtiovarainministeriö on pyytänyt Kaarinan kaupungilta lausuntoa kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta.

Kuntalain kokonaisuudistuksen tavoitteena on uudistaa kuntalaki siten, että siinä otetaan huomioon kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä ja uusista kuntahallinnon rakenteista aiheutuvat muutostarpeet. Uusi kuntalaki korvaisi vuoden 1995 kuntalain. Kuntalaki olisi edelleen kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Uudistuksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta.

Kuntalain kokonaisuudistuksen tarkoituksena on kunnan toiminnan kestävyys turvaaminen ja pitkän aikavälin vastuunkannon korostaminen päätöksenteossa. Uudistuksen avulla vahvistetaan kunnan johtamista ja poliittisen johdon päätöksentekokykyä, selkeytetään poliittisen ja ammatillisen johdon työnjakoa sekä lisätään kuntapolitiikan ammatillistumista. Lisäksi laissa korostetaan kuntakonsernin ja kunnan toiminnan ohjausta. Samoin kuntalain uudistamisella vahvistetaan edustuksellisen järjestelmän toimivuutta ja luottamushenkilötehtävien houkuttelevuutta, turvataan alueellista vaikuttamista, lisätään kuntalaisten ja päätöksentekijöiden vuorovaikutusta sekä tarjotaan monipuolisempia osallistumiskeinoja kuntalaisille. Uudessa kuntalaissa huomioidaan kuntien erilaistuminen ja mahdollistetaan kuntakohtaiset ratkaisut hallinnon, johtamisen ja osallistumisen järjestämisessä. Myös sähköisiä toimintatapoja hyödynnetään uuden kuntalain myötä osallistumisessa ja päätöksenteossa.

Valtiovarainministeriö asetti heinäkuussa 2012 kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelua varten parlamentaarisen seurantaryhmän, työvaliokunnan ja neljä valmistelujaostoa: toimielimet ja johtaminen-, demokratia-, talous- sekä kunnat ja markkinat -jaostot. Työvaliokunta on vastannut lainvalmistelusta ja koordinoitunut valmistelujaostojen työtä. Hallituksen esitysluonnos on valmisteltu jaostojen työn pohjalta.

Lausuntoa pyydetään erityisesti seuraavista aiheista:

- kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)
- kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §)
- kuntatalousohjelmasta (12 §)
- kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)
- valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)

- osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuoriso-valtuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku);
- kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)
- alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)
- kuntastrategiasta (39 §)
- kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)
- johtajasopimuksesta (43 §)
- omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47 -49 §)
- kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)
- luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnan-hallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajisto koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)
- päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)
- sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)
- kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)
- otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)
- toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99 - 101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)
- alijäämän kattamisvelvollisuudesta määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)
- erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointi-menettelyistä (119 ja 120 §)
- tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)
- tilintarkastuksesta (123 §)
- tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)
- kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku) sekä
- lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä.

Lausunto on toimitettava valtiovaraministeriöön viimeistään 26.8.2014. Lausunnossa toivotaan erittelemään esitetyt huomiot luku- tai pykäläkohtaisesti.

Kaarinan kaupungin lausunto

Kuntien toimintaympäristö on muuttunut voimakkaasti nykyisen kuntalain säätämisen jälkeen. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kuntalaki, joka olisi edelleen kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Laissa otettaisiin huomioon kuntien toimintaympäristön ja kuntahalinnon rakenteiden sekä lainsäädännön muuttuminen. Lain rakennetta ja käsitteitä uudistettaisiin.

Lakiluonnos sisältää paljon hyviä uudistuksia, jotka vapauttavat resursseja rutiiniluontoisten asioiden käsittelyltä muulle päätöksenteolle. Uudistukset antavat kunnille työvälineitä, joiden avulla voidaan toimia

vuorovaikutteisemmin, avoimemmin, käytännöllisemmin ja joustavammin – siis tavalla, jota kuntalaiset kunnalta nykymaailmassa odottavat.

Kunnan toiminnan käsite (6 §)

Lakiin ehdotetaan esitysluonnoksessa lisättäväksi uusi ”kunnan toiminta” -käsite, jolla pyritäisiin ottamaan huomioon kunnan toiminnan monimuotoistuminen ja tarve ohjata kuntaa kokonaisuutena. Käsitteellä tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi kunnan osallistumista kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muuta omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvaa toimintaa.

Kuntien toiminta on nykypäivänä hyvin monimuotoista ja kunnat ovat käyttäneet laajasti itsehallintoonsa kuuluvaa harkintavaltaa siinä, miten palvelut järjestetään kuntalaisille. Tämän vuoksi on hyvin perusteltua, että kuntalain soveltamisalaa on ulotettu peruskuntaa laajemmalle, kuntakonserniin ja erilaisiin kumppanuus- ja yhteistyömuotoihin.

Kunnan tehtävät, järjestämisvastuu ja palvelujen tuottamista koskevat ehdotukset (7-9 §)

Lakiluonnoksen pykälissä 7-9 lakiin ehdotetaan uusia järjestämis- ja tuottamisvastuun määrittelyä koskevia säännöksiä. Näillä pyritäisiin selkeyttämään sitä, miten päätösvalta jakautuu kuntien yhteistoiminnassa sekä miten vastuunjako määräytyy kunnan viranomaisten ja palvelun tuottajan välillä, jos kunta hankkii palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Kaarinan kaupunki katsoo, että palvelujen tuottamisen näkökulmasta merkityksellistä tulee kuitenkin olemaan erityisesti se, miten uusi kuntalaki ja tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki sovitetaan yhteen. Jos sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kokonaisuutta pidetään sellaisena ylikunnallisena tehtävänä, joka on mahdollista hoitaa lakisääteisesti kuntien yhteistoimintana, se tullee vaikuttamaan kuntien toimintaan merkittävästi.

Kuntatalousohjelma (12 §)

Esityksen mukaan valtion ja kuntien välisessä neuvottelumenettelyssä valmisteltaisiin kuntatalousohjelma, joka korvaa nykyisen peruspalveluohjelman ja -budjetin. Kuntatalousohjelmaan sisällytettäisiin toimenpiteet kuntatalouden tasapainottamiseksi sekä arvio kuntatalouden kehityksestä. Arvioinnissa eriteltäisiin kuntien lakisääteiset ja muut tehtävät sekä arvioitaisiin kuntien toiminnan tuottavuutta.

Kaarinan kaupungin mielestä tämä edellyttää yhteismitallisten toiminnan tuottavuusmittareiden luomista ja käyttöä. Edellytyksenä on myös, että lakisääteisten ja muiden tehtävien eritteleminen on selkeästi mahdollista.

Kuntatalousohjelman valmistelussa kuntia edustaa lain perustelujen mukaan Suomen Kuntaliitto. Kaarinan kaupunki näkee tärkeänä, että lain perusteluihin kirjataan, että Kuntaliiton tulee laajasti huomioida myös kuntien näkemykset ohjelman valmistelussa.

Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisajankohdan muuttaminen (15 §)

Kuntalain esitysluonnoksen 15§:ssä ehdotetaan kuntavaalien ajankohdan ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan aikaistamista siten, että vuoden 2016 kunnallisvaalit siirrettäisiin vuo-

den 2017 huhtikuun kolmanteen sunnuntaihin. Valtuuston toimikausi alkaisi jatkossa kesäkuun alusta lukien.

Vaalikauden aikaistaminen toteutettaisiin niin, että vuoden 2016 kunnallisvaalit siirretäisiin vuoden 2017 huhtikuun kolmanteen sunnuntaihin. Kaarinan kaupunki pitää kuntavaalien ajankohtaa ja valtuuston toimikauden alkamista koskevaa lakimuutosta oikeanlaisena. Vaalilakia säädettäessä ja kuntavaalien ajankohtaa määriteltäessä on kuitenkin huomioitava pääsiäisen ajankohta ja ajoitettava kuntavaalit niin, ettei vaalipäivä osu pääsiäispäiväksi.

Valtuuston kokoa koskeva sääntely (16 §)

Esityksessä ehdotetaan, että kunnille jäisi nykyistä enemmän harkintavaltaa valtuuston koon suhteen. Kuntalaissa säädettäisiin ainoastaan valtuutettujen vähimmäismäärästä asukasluvultaan erikokoisissa kunnissa, ja valtuusto päättäisi tämän pohjalta valittavien valtuutettujen lukumäärän.

On kannatettavaa, että kunta voi itsenäisesti harkita, mikä on sen olosuhteet ja tarpeet huomioiva, tarkoituksenmukainen valtuuston koko. Kaarinan näkemyksen mukaan myöskään valtuutettujen vähimmäismäärää ei olisi tarpeen säätää lailla, vaan kunnallisen itsehallinnon mukaisesti valtuutettujen määrä ilman rajoittavia säädöksiä tulisi jättää kokonaan kunnan omaan harkintaan.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevat ehdotukset (5 luku)

Luvun 5 lähtökohtana ovat asukkaiden oikeudet ja kuntalaisten yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien parantaminen. Esitysluonnoksen 23 §:ssa aloiteoikeus laajennettaisiin kunnan asukkaiden lisäksi koskemaan myös palvelujen käyttäjiä sekä kunnassa toimivia yhteisöjä sekä säätiöitä. Lisäksi kunnan niin kutsuttuja vaikuttamistoimielimiä (vanhusneuvosto, vammaisneuvosto) koskeva sääntely koottaisiin kuntalakiin. Hallituksen esitysluonnoksessa vanhusneuvoston ja nuorisovaltuuston asettamisesta tulisi velvoittavaa, vammaisneuvoston asettaminen olisi vapaaehtoista, ja kaikkien näiden päätehtävänä mainitaan vaikuttamis- ja kuulemiskanavana toimiminen. Kuntia kannustetaan ottamaan käyttöön myös uusia käyttäjälähtöisiä osallistumiskeinoja, kuten keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kansalaisraateja, joita on mahdollista järjestää myös sähköisiä kanavia hyödyntäen.

Kaarinan kaupunki pitää erittäin myönteisenä, että kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan edelleen. Veloitteeksi muuttuvat vanhusneuvosto ja nuorisovaltuusto toimivat Kaarinassa jo nyt, joten niiden osalta muutokset jäisivät vähäisiksi. Kaarinan kaupungin mielestä erityisesti vapaiden menettelymuotojen korostaminen vaikuttajaryhmien toiminnassa on myönteistä. Tällöin voidaan käytännössä toimia mahdollisimman ajankohtaisin tavoin, mikä erityisesti nuorisovaltuuston osalta on ehdoton edellytys sen kiinnostavuuden, kattavuuden ja vaikuttavuuden kannalta. Sen sijaan tarkempaa sääntelyä kaivataan vaikuttamistoimielinten kokoonpanon määrittelyssä. Tällä hetkellä sääntelyn puuttuessa esim. neuvostojen koko saattaa kasvaa huomattavan suureksi eri järjestöjen tasapuolisen edustuksen turvaamisen nimissä.

Se, että näille vaikuttajaryhmille tulee esitysluonnoksen mukaan "antaa riittävästi tietoja ja varata vaikuttamismahdollisuus päätösten valmistelussa sekä antaa hyvissä ajoin tiedot ajankohtaisista hankkeista", on monesti

käytännön syistä hankala toteuttaa kattavasti niin, että päätöksenteon riipeys ei kärsi. Nuorisovaltuuston osalta tulee kiinnittää kunnissa huomiota siihen, että lasten ja nuorten kuuleminen ja osallistumismahdollisuudet eivät rajoitu vain nuoriso-, opetus-, liikunta- ja kulttuuritoimen asioihin.

Lakiluonnoksessa vaikuttajaryhmien rooliin nähdään kuuluvan, että ne voivat myös oma-aloitteisesti ottaa kantaa ja lausua asioista, joiden ne arvioivat olevan omien viiteryhmiensä kannalta merkittäviä, voidaan nähdä erittäin kannatettavana ja edistettävänä asiana. Kun vaikuttajaryhmät voivat nostaa esiin niille tärkeitä asioita ja viedä päätöksentekijöiden tietoon viiteryhmiensä tarpeita ja ajatuksia, ne voivat oma-aloitteisuudellaan vaikuttaa suoraan valmisteluun otettaviin asioihin.

Uusia keinoja käyttämällä on mahdollista edistää kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien yhtäläisiä osallistumismahdollisuuksia sekä tuoda erityisryhmiä vahvemmin mukaan päätöksenteon valmisteluun. On myös kiitettävää, että tiedotuksessa ollaan menossa kohti vuorovaikutteista viestintää, sillä monikanavainen viestintä luo edellytyksiä osallistumiselle ja vaikuttamiselle.

Kunnan toimielinorganisaatio ja johtamisen vaihtoehtoiset organisointitavat (31, 34 ja 38 §)

Laissa ehdotetaan säädettäväksi pääosin voimassa olevaa lakia vastaavasti valtuuston toimivallasta asettaa toimielimiä, toimielinten kokoonpanosta, toimikaudesta ja puheenjohtajista. Valtuustolle jäisi edelleen laajat mahdollisuudet kunnanhallituksen alaisen luottamushenkilöorganisaation muotoilemiseen. Pakollisia toimielimiä olisivat valtuuston ohella ainoastaan kunnanhallitus ja tarkastuslautakunta.

Kunnilla olisi myös laaja harkintavalta toimielinorganisaationsa rakentamiseen myös ns. vaihtoehtoisten mallien pohjalta. Nämä vaihtoehtoiset tavat, kuten valiokuntamalli, puheenjohtajamalli ja tilaaja-tuottaja-malli, ehdotetaan tuotavaksi nykyistä selkeämmin esille laissa.

Uutena lakiin tulisi myös mahdollisuus, että valtuuston päätöksellä puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja tai lautakuntien puheenjohtajat voisivat toimia myös päätoimisina tai osa-aikaisina luottamushenkilöinä. Uuden säännöksen tavoitteena olisi vahvistaa kunnan poliittista johtajuutta.

Kuntalakiluonnoksen 31 §:ssä mainitut toimielinmallit ovat esimerkinomaisia, joten kunta voi itsenäisesti ratkaista, kehittääkö kunta luottamushenkilöorganisaatiotaan näiden vaihtoehtojen pohjalta. Jatkossa on mahdollista, että kuntien organisaatiot voivat poiketa hyvinkin paljon toisistaan, mikä aiheuttaa haasteita mm. tilastoinnissa ja kuntien toiminnan vertailtavuudessa.

Kuntalakiluonnos mahdollistaa, että valtuuston, hallituksen ja lautakuntien puheenjohtajat voivat toimia jatkossa osa-aikaisina tai päätoimisina luottamushenkilöinä. Aika ja kokemus uuden kuntalain soveltamisesta osoittavat, miten laajasti tätä mahdollisuutta hyödynnetään nykyajan hektisessäkin työelämässä.

Alueellisia toimielimiä koskevat ehdotukset (37 §)

Uutena asiana laissa ehdotetaan säädettäväksi alueellisista toimielimistä. Valtuusto voisi asettaa alueellisia lautakuntia tai johtokuntia edistämään kunnan osa-alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia. Toimielimelle annettavat tehtävät määriteltäisiin hallintosäännössä. Tavoitteena olisi selkeyttää ja korostaa toimielimen sekä kunnan osa-alueen asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kunnan toiminnassa.

Kuntakoon kasvaessa alueellisten toimielinten merkitys kasvaa. Kaarinan kaupunki näkee tällä perusteella säännöksen tarpeellisena.

Kuntastrategia (39 §)

Esityksen 39 §:ssä ehdotetaan, että jokaisessa kunnassa tulee hyväksyä kuntastrategia, joka olisi valtuuston keskeisin väline kunnan toiminnan ja talouden pitkäjänteisessä johtamisessa. Tavoitteena olisi lisätä tietoisesti ennakkoivaa otetta kunnan toimintaan ja toimintakenttään sekä parantaa laajojen kokonaisuuksien hallintaa. Tavoitteena on myös vähentää sektorikohtaisten suunnitelmien tarvetta.

Kuntastrategia nostetaan käsitteenä lain tasolle ja korostetaan sen asemaa kunnan toiminnan johtamisessa. Tavoitteena on, että kuntastrategia on sisällöltään hyvin laaja ja siihen kootaan keskitetysti sektorikohtaiset strategiat ja erityislainsäädännön mukaiset suunnitelmat. Strategian sisällyttäminen kuntalakiin selkeyttää nykyistä käytäntöä, jossa strategian laadinnasta ei ole keskitettyä säännöstöä, erityislainsäädäntöjä lukuun ottamatta. Tämä vahvistaa strategian asemaa kunnan kehittämisen työkaluna sekä sitoo strategian entistä vahvemmin osaksi kunnan toiminnan ja talouden pitkän tähtäimen suunnittelua.

Laajassa strategiassa on vaarana, että strategian kärki hämärtyy, eivätkä todelliset strategiset linjaukset ja valinnat erotu suuresta kokonaisuudesta. Strategian laadinnassa on jatkossa entistä tärkeämpää, että eri toimialojen edustajat osallistuvat aktiivisesti strategian laadintaa, jotta strategia-asiakirjan valmisteluun saadaan riittävä asiantuntemus ja näkemys eri sektoreilta. Strategiseen johtamiseen ja ajatteluun liittyvään koulutukseen tulee myös kiinnittää riittävästi huomiota, jotta sekä kunnan henkilöstöllä että luottamushenkilöillä on edellytykset osallistua laaja-alaisen strategian valmisteluun.

Kuntastrategia tulee lain velvoittamana perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista. Kaarinan mielestä lain perusteluihin olisi selvyiden vuoksi tarpeen lisätä maininta siitä, että nykytilan analyysi tulee sitoa kuntalain 12 §:n mukaiseen kuntatalousohjelmaan.

Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävät (40 ja 41 §)

Kuntalakiin ehdotetaan uutta kokoavaa pykälää kunnan johtamisesta. Pykälässä selvennettäisiin eri toimielinten ja toimijoiden roolia kunnan johtamisessa. Kunnanhallituksella olisi keskeinen rooli toiminnan, hallinnon ja talouden johtamisessa.

Kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä otettaisiin kuntalakiin kokonaan uusi säännös. Puheenjohtajan tehtävänä olisi poliittisen valmistelun johtaminen. Tehtäviä koskeva uusi säännös olisi tarpeellinen poliittisen johtamisen vahvistamiseksi. Säännöksellä myös selkiytettäisiin

poliittisen ja ammatillisen johtamisen työnjakoa, mihin on kohdistunut paineita etenkin päätoimisten ja osa-aikaisten puheenjohtajien määrän lisääntymisen myötä.

Kunnanhallituksen tehtävät on lueteltu lakiluonnoksessa nykyistä yksityiskohtaisemmin. Täsmennetty tehtävämäärittely korostaa kunnanhallituksen kokonaisvastuuta kunnan hallinnossa ja taloudenhoidosta. Lakiluonnoksen 40 §:ssä on kunnanhallituksen tehtäviin lisätty maininta siitä, että kunnanhallitus edustaa kuntaa työnantajana ja vastaa kunnan henkilöstöpolitiikan toteuttamisesta. Vaikka uudessa kuntalaissa kunnan ja kuntakonsernin henkilöstön vaalikelpoisuutta kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävien osalta ollaan kiristämässä, on kunnanhallituksen jäsenenä toimivia, kunnan tai kuntakonsernin palveluksessa olevia hyvä muistuttaa roolistaan työnantajan edustajina.

Säännökset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä edellyttävät kunnilta nykyistä syvällisempää perehtymistä aihealueeseen ja henkilöstön osamista on kehitettävä niin, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat aidosti osa kunnan johtamisjärjestelmää ja toimintaa.

Johtajasopimus (43 §)

Esityksessä ehdotetaan, että kunta olisi velvollinen tekemään johtajasopimuksen kunnan ja kunnanjohtajan välillä. Johtajasopimuksen hyväksyisi valtuusto. Sääntelyllä pyritäisiin selkiyttämään poliittisen ja ammatillisen johdon välistä työnjakoa ja parantamaan poliittisten ja ammatillisten johtajien välistä yhteistyötä. Johtajasopimuksen sisällöstä säänneltäisiin siten yleisellä tasolla, jotta kunnat voisivat itse harkita sopimusten sisällön omien tarpeidensa mukaisesti. Johtajasopimuksessa sovittaisiin ainakin kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan välisestä työnjaosta sekä muista johtamisen edellytyksistä. Lisäksi voitaisiin sopia menettelytavoista, joilla kunnanjohtajan viran hoitamiseen liittyvät erimielisyydet ratkaistaan.

Kaarinan kaupunki ei näe välttämättömänä, että kunnan ja kunnanjohtajan välisestä johtajasopimuksesta olisi säädettävä laintasoisena. Tästä huolimatta sopimuksen solmiminen on tärkeää poliittisen ja ammatillisen johdon työnjaon selkeyden, epäselvyyksien välttämisen, kuntajohtajan työn houkuttelevuuden sekä kuntajohtajan oikeusturvan takia.

Omistajaohjaus ja kuntakonsernin johtamista koskevat ehdotukset (6 §, 47 -49 §)

Kuntalaissa säädettäisiin omistajaohjauksesta ja omistajaohjauksen välineistä. Kunnan omistajaohjauksessa keskeinen toimija olisi konsernijohto ja tehtävänä juridiseen kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaus. Omistajaohjauksella olisi huolehdittava mm. siitä, että tytäryhteisöjen hallitusten toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kuntalaissa säädettäisiin myös konserniohjeista, joiden päättäminen kuuluisi jatkossa valtuuston toimivaltaan.

Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista määrittelevien säädösten sisällyttäminen kuntalakiin selkeyttää monella tavoin omistajan ja sen yhtiöiden toimintaa sekä valta- ja vastuusuhteita. Lain perusteluihin on kirjattu selkeästi, että yhtiön toimintaa ja tarkoitusta tulee tarkastella kuntaomistajan lähtökohdista ja varmistaa, että yhtiö palvelee kuntastrategian tavoitteita. Huomiota tulee kiinnittää myös siihen, että valittaessa edustajia yhteisöjen hallintoelimiin, tulee heillä olla yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Haasteena tulee varmasti olemaan se, miten käytännössä aktiivinen yhteydenpi-

to kunnan edustajiin yhteisön hallintoelimissä toteutetaan ja varmistetaan, että valittu henkilö on tietoinen kunnan yhtiöön liittyvistä tavoitteista.

Kuntien yhteistoimintaa koskevat ehdotukset (8 luku)

Luvussa 8 on säädetty mm. kuntien yhteistoiminnan muodoista, yhteistoiminnan suhteesta julkisista hankinnoista annettuun lakiin, yhteisestä toimielimestä, yhteistä toimielintä koskevasta sopimuksesta, yhteisestä virasta, viranomaistehtävien hoitamista koskevasta sopimuksesta sekä kuntayhtymistä.

Kuntien yhteistoimintaa koskevat lakiesityksen pykälät määrittelevät aiempaa tarkemmat tehtävät mm. kuntayhtymien eri toimielimille. Kuntien yhteistoiminnan lisääntyessä entisestään on tärkeää, että yhteistoimintaa koskeva sopimusmenettely sekä mm. toimielinten kokoonpano ja tehtävät on määriteltä selkeästi. Lainsäädäntö vähentää yhteistoiminnan suunnitteluun ja hallinnointiin liittyviä epäselvyyksiä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain vaikutukset kuntien yhteistoimintaa koskevaan lakiluonnokseen tulee arvioida ennen lakiesityksen hyväksymistä.

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetut muutokset, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevat ehdotukset (74 § 1 ja 4 mom.)

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuudesta ehdotetaan säädettäväksi pääosin nykyisin tavoin. Esitetyt uudet vaalikelpoisuusrajoitukset liittyvät henkilön kaksoisroolituksen purkamiseen sekä kunnan konsernimaisen toiminnan laajempaan huomioon ottamiseen sääntelyssä. Esityksessä ehdotetaan tiukennettavaksi kunnan ja kuntakonsernin palveluksessa olevan henkilön vaalikelpoisuutta kunnanhallitukseen ja lautakuntaan. Täten laista poistettaisiin nykyinen ongelmalliseksi todettu mahdollisuus olla kaksoisroolissa eli käytännössä vastata oman toimintansa valvonnasta.

Kunnan ja kuntakonsernin palveluksessa olevan henkilöstön kaksoisrooli yhtäältä työnantajan edustajana ja toisaalta työntekijänä saattaa aiheuttaa joissain tilanteissa epäilyksiä kykyyn tehdä päätöksiä puolueettomasti ilman, että omat intressit ohjaavat vahvasti päätöksentekoa. Tämän vuoksi on kannatettavaa, ettei kunnanhallituksen tai muun toimielimen alaisena toimiva kunnan tai konserniyhteisön työntekijä voi toimia samanaikaisesti ko. toimielimen jäsenenä. Jatkossa ei kunnan eikä kunnan määräysvallassa olevan yhteisön ja säätiön henkilöstöä voitaisi valita kunnanhallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi, mikä vahvistaa niin ikään luottamusta kunnalliseen päätöksentekoon ja sen objektiivisuuteen. Koska uudessa kuntalaissa on korostettu konsernijohtamista ja kunnanhallituksen asemaa keskeisenä konserniohjausta toteuttavana tahona, on johdonmukaista, että kunnanhallituksen vaalikelpoisuussäädöksissä konserninäkökulma on myös huomioitu.

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevat ehdotukset (81 ja 82 §)

Kuntalakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös päätoimisista ja osa-aikaisista luottamushenkilöistä. Tavoitteena olisi parantaa eri tehtävissä ja elämäntilanteissa olevien mahdollisuuksia hakeutua luottamustehtäviin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi laajennettavaksi luottamushenkilön oikeutta saada virka- ja työvapaata.

Kaarinan kaupungilla ei ole lausuttavaa tähän asiaan liittyen.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen (85 §)

Esityksen 85 §:n mukaan luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita voidaan edellyttää ilmoittamaan sidonnaisuutensa johtotehtävistään tai luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä tai yhteisöissä. Kunta voisi itse arvioida, onko ilmoitusvelvollisuutta syytä laajentaa koskemaan muiden toimielinten puheenjohtajistoa tai esittelijää.-

Kaarinan kaupunki on jo ryhtynyt valmistelemaan luottamushenkilöiden vapaaehtoista sidonnaisuuksien ilmoittamista ja pitää lakiehdotusta hyvänä. Toteutessaan säädökset lisäävät päätöksenteon läpinäkyvyyttä, oikeellisuutta, rieyttä ja käytännöllisyyttä. Uusi kuntalaki ei estä sitä, että kunnat kokoavat sidonnaisuustietoja laajemmalla ryhmällä kuin mitä laki velvoittaa tai joihin velvoite sidonnaisuuksien ilmoittamiseen lain perusteella voidaan ulottaa. Toki tämä ilmoittaminen olisi jatkossakin vapaaehtoista luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Uudesta käytännöstä saatujen kokemusten perusteella voidaan myöhemmin, kuntalain tarkistuksen yhteydessä sidonnaisuusvelvollisuutta laajentaa tarvittaessa.

Sidonnaisuuksien ilmoittamisen valvominen asetetaan esityksessä tarkastuslautakunnan tehtäväksi. Lakiluonnoksen perusteluihin tulisi kirjata, miten sidonnaisuusvalvontaa käytännössä suoritetaan. Muuten valvonnan luonne saattaa jäädä tulkinnanvaraiseksi.

Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevat ehdotukset (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)

Kunta voisi voimassa olevaa lakia vastaavasti tukea valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Voimassa olevaa sääntelyä täydennettäisiin siten, että valtuustoryhmille osoitetun tuen määrä olisi ilmoitettava kunnan tilinpäätöksessä valtuustoryhmittäin. Lakiin otettaisiin perussäännös luottamushenkilönmaksuista (kunnallinen puoluerahoitus). Järjestelmän läpinäkyvyyttä lisättäisiin siten, että kunnan perimien luottamushenkilömaksujen määrä olisi ilmoitettava kunnan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Lain perusteluissa ei ole määritelty keinoja, joilla valtuustoryhmät voivat edistää kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Näiden tapojen vähintään esimerkinomainen yksilöinti, tarjoaisi yhtäältä uusia ajatuksia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseksi, toisaalta määrittäisi selkeämmät reunaehdot tuen myöntämiselle valtuustoryhmille.

Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle (93 §)

Lakiluonnos sisältää ehdotuksen otto-oikeuden rajaamisesta pelkästään kunnanhallitukselle.

Lain tavoitteena on korostaa kunnanhallituksen kokonaisvaltaista vastuuta kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta sekä kunnan toiminnan yhteensovittamisesta. Otto-oikeuden rajaaminen vain kunnanhallitukselle on tätä taustaa vasten ym-

märrettävä, mutta käytännön tasolla säännöksen soveltaminen ei ole ongelmallista. Mikäli lautakunnat eivät jatkossa voisi käyttää otto-oikeutta alaistensa viranhaltijoiden päätöksiin, edellyttää tämä kunnanhallitukselta sekä valmistelevilta viranhaltijoilta nykyistä syvällisempää perehtymistä lautakuntien alaiseen toimintaan. Tiedon puute esim. tietyn viranhaltijapäätöksen sisällöstä saattaa aiheuttaa, että kunnanhallitus käyttää otto-oikeutta ao. päätökseen ja pyytää lisäselvitystä asiasta. Lisäselvityksen valmistelu lisää byrokratiaa ja viivästyttää päätöksen täytäntöönpanoa. Esimerkkinä mainittakoon, että Kaarinan perusturvalautakunta on käsitellyt vuonna 2013 yhteensä 150 viranhaltijoiden tekemää hallintopäätöstä. Kaarinan kaupunki vastustaa kuntalain muuttamista tältä osin em. perustein.

Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevat ehdotukset (99 - 101 §)

Pykälässä ehdotetaan mahdollistettavaksi perinteisen kokouspaikalla pidettävän toimielimen kokouksen rinnalle uusina päätöksentekomuotoina sähköinen kokous ja sähköinen päätöksentekomenettely ennen kokousta.

Näiden mahdollistaminen on erinomainen uudistus lakitasolla. Käytännön tasolla uudistus tuo pinta-alaltaan suurissa kunnissa mahdollisuuden kokouskäytäntöjen muuttamiseen – fyysinen läsnäolo ei ole enää välttämätöntä.

Sähköisessä päätöksentekomenettelyssä osa toimielimen kokoukseen tulevista asioista voitaisiin käsitellä sähköisesti ennen varsinaista kokousta. Sähköinen päätöksentekomenettely lisää päätöksenteon ripeyttä ja käytännöllisyyttä, sekä vapauttaa rutiiniluontoisten asioiden käsittelyltä aikaa muuhun päätöksentekoon. Salassa pidettävien asioiden osalta on huomattava, että erilaisten salaus- ja suojauskäytäntöjen aukottomuus on hyvin olennaista ja varmistettava huolellisesti. Uuden toimintatavan käyttöönotto edellyttää, että kaikki toimielimen luottamushenkilöt ovat sähköisen kokouskäytännön piirissä. Sähköisen päätöksentekomenettelyn hyödyntämislaajuus riippuukin siitä, siirtyvätkö luottamushenkilöt tulevana vuosina 100 %:sti sähköiseen kokousmenettelyyn.

Kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaiseminen tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)

Pykälässä luovuttaisiin kunnan ilmoitusten osalta julkisia kuulutuksia koskevan lainsäädännön noudattamisesta.

Lakiluonnos tuo monia hyviä uudistuksia, joista moni jo toteutuukin Kaarinassa. Erityisen hyvä asia on se, että kuulutuksia ei enää tarvitsisi laittaa fyysiselle ilmoitustaululle, vaan tietoverkossa julkaiseminen riittäisi. Koska erityislainsäädännössä on vielä velvoitteita julkisten kuulutusten ilmoitustaulun käyttöön, on näiden ilmoitusten osalta noudatettava vuodelta 1925 peräisin olevaa lakia julkisista kuulutuksista. Tämä lainsäädännön epäyhtenäisyys tulee aiheuttamaan hämmennystä ja epäselvyyttä sekä todennäköisesti myös virheitä ilmoitusten julkaisemisessa. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että lainsäädäntö yhtenäistetään julkisten ilmoitusten julkaisemisen osalta. Mikäli tämä ei ole lähivuosina mahdollista, tulee lakia julkisista kuulutuksista (34/1925) muuttaa niin, että se mahdollistaa nykyisen fyysisen ilmoitustaulun sijaan sähköisen ilmoitustaulun. Kaarinan kaupunki on vuonna 2013 pyytänyt

Suomen Kuntaliitolta lausuntoa julkisten kuulutusten ilmoitustaulun sähköistämisestä ja tiedustellut, täyttääkö sähköinen ilmoitustaulu lain (laki julkisista kuulutuksista 34/1925) ja asetusten (asetus julkisista kuulutuksista annetun lain soveltamisesta 36/1925) vaatimukset. Kuntaliitto ei ole toistaiseksi antanut lausuntoa tästä asiasta.

Alijäämän kattamisvelvollisuus määräajassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottaminen kuntayhtymiin (111 §)

Esityksen 111 §:ssä ehdotetaan uutena säädöksenä että kunnan ja kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta. Jos kunta tai kuntayhtymä ei saisi alijäämäänsä katetuksi säädettynä aikana, kunta tai kuntayhtymä saattaisi joutua erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely). Ehdotetulla nykyistä tiukemmalla alijäämän kattamisvelvollisuudella pyritään ensisijaisesti uskottavasti ennaltaehkäisemään uusien alijäämien syntyä ja kumuloitumista kuntien taseisiin. Muutettua säännöstä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneisiin alijäämiin.

Lakiluonnokseen kirjattu säännös on parempi kuin nykyinen kuntalain velvoite.

Veroja koskevat päätökset (112 §)

Viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Säännös on samansisältöinen kuin nykyisessä kuntalaissa. Kuitenkin verotusmenettelystä annetun lain mukaan kunnan tulee ilmoittaa tuloveroprosentin suuruus Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17 päivänä. Käytännössä talousarvio vahvistetaan usein vasta joulukuussa, joten talousarviovuoden tulot määritellään aikaisemmin kuin menot. Kuntalaissa tulisiikin talousarvion hyväksymisen takarajaa aikaistaa.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettely (119 ja 120 §)

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että jatkossa vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn kriteereissä otettaisiin kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen sijasta huomioon kuntakonsernin tunnusluvut. Tämä antaisi nykyistä luotettavamman kuvan kunnan talouden kokonaisuudesta.

Kunta voisi jatkossa joutua arviointimenettelyyn kahdella tavalla. Menettely voisi käynnistyä, jos kunta ei pysty kattamaan alijäämiään säädetyssä ajassa tai tätä aikaisemminkin, jos laissa säädetyt arviointimenettelyn kriteerit täytyisivät. Näin ollen myös alijäämän kattamiskauden aikana kuntien taloudellisen aseman kehitystä seurattaisiin ja kunta voisi joutua arviointimenettelyyn. Lisäksi arviointimenettely laajennettaisiin koskemaan myös kuntayhtymiä. Menettely poikkeaisi kunnissa noudatetusta arviointimenettelystä ja menettelyn käynnistämistä arvioitaisiin yksinomaan kertyneen alijäämän perusteella.

Kaarinan kaupungilla ei ole lausuttavaa tähän asiaan liittyen.

Tarkastuslautakuntaa koskevat ehdotukset (122 §)

Tarkastuslautakuntaa koskevia säännöksiä ehdotetaan selkeytettäväksi ja täsmennettäväksi siten, että tehtävänjako arviointia tekevän lautakunnan ja toimeenpanevan hallinnon, erityisesti kunnanhallituksen, välillä on selkeä.

Kaarinan kaupunki katsoo, että tarkastuslautakunnan tehtävien tarkennus on aiheellista ja valmistelu sen omiin toimintoihin talousarvioon ja hallintosäätöön liittyen on tärkeää sen riippumattoman aseman säilyttämiseksi.

Lisäksi lakiluonnoksessa täsmennetään tarkastuslautakunnan tehtäviä. Nämä täsmennykset laintasolla vastaavat tai eivät ainakaan poikkea Kaarinan nykyisestä sisäisestä sääntelystä. Muun muassa arviointityö perustuu jo nyt arviointisuunnitelmaan ja sen pohjalta tarkempaan työohjelmaan, joten suunnitelmavaatimus ei aiheuta muutoksia vallitsevaan tilaan.

Tilintarkastus (123 §)

Pykälän 123 ehdotetut tilintarkastusta koskevat säännökset vastaavat pääosiltaan voimassa olevan kuntalain sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin korostettavaksi, että tilintarkastajilla on oltava toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset riippumattoman ja riittävän laajan tilintarkastuksen toimittamiseen. Lisäksi kuntakonserniin kuuluvan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava sama tilintarkastusyhteisö kuin emoyhteisönä toimivalla kunnalla, jollei ole erityistä syytä poiketa tästä pääsäännöstä.

Kaarinan kaupungilla ei ole lausuttavaa tähän asiaan liittyen.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeus (125 §)

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeutta koskevalla säännöksellä turvattaisiin nykyisen lain tapaan tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien muita luottamushenkilöitä laajempi tietojensaantioikeus. Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus pysyisi nykyisellään, mutta tilintarkastajan tietojensaantioikeutta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan kuntakonserniin kuuluvia yhteisöjä ja säätiöitä.

Kaarinan kaupungilla ei ole lausuttavaa tähän asiaan liittyen.

Kunnan toimintaa markkinoilla koskevat ehdotukset kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittaminen, kunnan kiinteistön luovutus ja julkisen palvelun velvoite (15 luku)

Lakiluonnoksessa esitetään rajoitettavaksi kunnan mahdollisuuksia myöntää lainoja, takauksia sekä antaa vakuuksia. Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saisi vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä eikä kunta ei voisi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos niihin sisältyisi merkittävä taloudellinen riski. Kunta voisi pääsääntöisesti myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön tai säätiön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluisi kuntakonserniin tai se olisi kokonaan kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä omistuksessa ja määräysvallassa. Kunta voisi kuitenkin myöntää takauksen tai muun vakuuden, joka liittyy sen liikuntalain, kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain tai nuorisolain mukaisen tehtävän edistämiseen. Lisäksi takaus olisi mahdollista antaa, jos sen myöntäminen perustuisi lain perusteella hyväksyttävään tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi lisäksi säännökset kunnan omistaman kiinteistön luovutuksessa ja pitkäaikaisessa vuokrauksessa noudatettavista menettelytavoista silloin, kun ostajana tai vuokraajana on kilpailutilanteessa markkinoilla toimiva yritys tai yksityishenkilö.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi EU-sääntelyyn perustuvasta mahdollisuudesta antaa määräaikainen julkisen palvelun velvoite.

Laissa säädetään myös nykyisen kuntalain mukaisesti yhtiöittämisvelvollisuuden poikkeuksesta. Lakiin tulisi lisätä maininta myös siitä, että yhtiöittämisvelvollisuutta ei ole, jos palvelua tai toimintaa hoidetaan kuntalain 50 §:n mukaisena kuntien yhteistoimintana.

Lakiluonnoksen rakenne ja siirtymäsäännös

Uuden kuntalain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alusta lukien.

Koska osaa säännöksistä on tarkoituksenmukaista soveltaa vasta seuraavan kuntavaalikauden alusta, esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lukuisia siirtymäsäännöksiä. Osa siirtymäsäännöksistä liittyy myös uuden tehtävän säätämiseen. Tällaisia ovat mm. säännökset kuntastrategiasta (39 §), johtajasopimuksesta (43 §) sekä kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeista (48 §). Vastaavasti mm. osaa luottamushenkilöitä koskevista säännöksistä ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa ennen seuraavan vaalikauden alkamista (mm. 85 § sidonnaisuuksien ilmoittaminen). Lisäksi monet asukkaiden osallistumisoikeuksia, tiedottamista ja kunnan taloutta koskevat säädökset otettaisiin käyttöön siirtymäajan jälkeen.

Kaarinan kaupungilla ei ole lausuttavaa tähän asiaan liittyen.

Oheismateriaalina ovat

- valtiovarainministeriön lausuntopyyntö kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta.

Kuntalain hallituksen esitysluonnos löytyy kokonaisuudessaan osoitteesta http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140508Lausun/name.jsp

- lautakuntien ja viranhaltijoiden lausunnot kuntalakiluonnoksesta.

Valmistelija: Hallintojohtaja Päivi Antola, 050 541 5160

Ehdotus: Kaupunginjohtaja Harri Virta:

Kaupunginhallitus päättää antaa valtiovarainministeriölle esittelytekstin mukaisen lausunnon kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta.

Päätös § 233: Ehdotus hyväksyttiin.

Ote: Valtiovarainministeriö
Sivistyslautakunta
Perusturvalautakunta
Kansalaistoiminnan lautakunta
Tulevaisuustoimikunta
Hallintojohtaja Päivi Antola

Otteen pöytäkirjasta oikeaksi todistaa

Kaarina 23.8.2014

Hallintosihteeri Piija Huhtala